

Ulike strategier for resultatpresentasjon av fenomenologiske barnehagepedagogiske observasjonsstudier¹

Anne Greve

Innledning

Mye av den barnehagepedagogiske forskningen i dag har en fenomenologisk inspirert tilnærming (se for eksempel Bae 2004, Johansson 1999, Løkken 2000). Flere benytter seg også av observasjon som metode (se for eksempel Bae 2004, Johansson 1999, Løkken 2000, Ødegaard 2007). Det er derfor interessant å se hvilke utfordringer en slik tilnærming byr på med hensyn til å presentere resultater. Jeg vil i denne artikkelen drøfte sentrale begreper som ”strategi”, ”resultater”, ”fenomenologi” og ”observasjonsstudier”. Derest vil jeg trekke frem ulike målgrupper som er aktuelle for presentasjon av akademiske tekster eller resultater. Til slutt vil jeg ta for meg etiske sider ved presentasjon av forskning og ulike måter selve formidlingen kan foretas.

Sentrale begreper

Begrepet ”strategi” er hentet fra krigsterminologien. Ifølge Norsk Riksmålsordbok kommer begrepet ”strateg” fra det greske ordet ”strategos”,

¹ Artikkelen er en lett bearbeidet versjon av min prøveforelesning til ph.d.-graden, Universitetet i Oslo, Det utdanningsvitenskapelige fakultet, Institutt for spesialpedagogikk, 27.09.2007.

som betyr ”hærfører”. En strategi er en *planlegging og en ledelse* av krigføring – i store trekk – i motsetning til taktikk, som er den konkrete handlingen. Det hjelper altså ikke å ha en riktig taktikk, hvis strategien er feil, som det så riktig blir hevdet i den franske ordboken *Le Petit Robert*.

”Resultatpresentasjon” er et begrep som kommer fra markedsøkonomi. Dilemmaet ved å bruke et slikt begrep innen fenomenologisk forskning, er at begrepet ”resultatpresentasjon” lett leder tanken hen på noe som er ferdig, noe som er endelig. Begrepet ”resultat” kommer fra latin, og kan betegne det endelige svaret på en utregning. Mens fenomenologisk forskning, forskning som omhandler menneskers livsverden, i større grad preges av å være en prosess. Resultatene i fenomenologisk forskning vil alltid være foreløpige og kan ikke betraktes som noe endelig resultat.

Fenomenologien har ulike retninger. Felles for alle er et utgangspunkt i livsverden, den verden vi umiddelbart erfarer og opplever gjennom våre daglige levde liv (Bengtsson 2001, Van Manen 1990). Fenomenologisk forskning tar utgangspunkt i subjektet og tar sikte på å beskrive menneskers subjektive opplevelser og erfaringer. Den livsverdensfenomenologiske tradisjonen, med utgangspunkt i den franske filosofen Maurice Merleau-Ponty, forsøker å gripe fatt i fenomenene slik de kommer til uttrykk i det levde livet. Generelt finnes det lite forskning innen barnehagefeltet med utgangspunkt i den livsverdensfenomenologiske tradisjonen. Men forskning innen den fenomenologiske tradisjonen spenner over mange andre fagfelt.

De to amerikanske forskerne, Kay A. Lopez og Danny G. Willis (2004), har funnet en interessant innfallsvinkel til fenomenologien, idet de ser på tre tradisjoner:

- 1) Deskriptiv fenomenologi, som hovedsakelig tar utgangspunkt i Husserls filosofi. Denne tilnærmingen, sier Lopez og Willis, er nyttig for å utforske hva som er essensen i fenomener som tidligere ikke har blitt begrepsfestet på en fullstendig måte. Jeg forstår dette slik at en deskriptiv fenomenologi kan være med på å beskrive fenomen som tidligere ikke har vært gjenstand for forskning i vesentlig grad, fenomen der vi fremdeles mangler mye kunnskap.
- 2) Fortolkende fenomenologi, som tar utgangspunkt i Heidegger og Ricoeurs filosofi, som i større grad enn den beskrivende også tar høyde for konteksten fenomenene befinner seg i og de erfaringer som kan ha betydning for praksis.

3) Kritisk hermeneutisk fenomenologi som kan gjøre det mulig for forskeren å belyse sider ved en erfaring som lett ville kunne bli oversett i en deskriptiv fenomenologi (Lopez & Willis 2004:734). Utgangspunktet for den kritisk hermeneutiske fenomenologien er at enhver fortolkning nødvendigvis er influert av sosialt aksepterte måter å betrakte verden på. Fordi sosialt aksepterte syn på verden gjerne gjenspeiler verdiene til personer som på en eller annen måte innehar en privilegert status i en gitt sosial kontekst, vil levde erfaringer fra grupper som ikke tilhører disse mer privilegerte blant oss, ofte ikke bli hørt. Kritisk hermeneutisk fenomenologiske studier søker å la disse gruppene få komme til orde med sine stemmer.

Observasjonsstudier er etter hvert blitt ganske vanlige i barnehagepedagogisk forskning. Liv Vedeler (2000) fremholder at ulike former for observasjon er viktige redskaper når man vil beskrive barn og voksne i hverdagslige situasjoner. Observasjonsdata kan gi både mer presis og detaljert informasjon enn det data som er samlet inn ved andre metoder kan gi. Observasjonsstudier kan gi informasjon om aspekter ved dagliglivet i barnehagen som det kan være vanskelig å få på andre måter, for eksempel gjennom intervju, eksperiment eller litteraturstudier. Observasjonsstudier kan gi både kvalitative og kvantitative data. Men observasjon som metode har også begrensninger, og den viktigste begrensningen er observatøren selv. For det første er det observatøren som utgjør det viktigste forskningsinstrumentet, og mye står og faller på om observatøren mestrer denne oppgaven. Dernest vil observatøren påvirke situasjonen som observeres. Den siste utfordringen er at alle observasjonsdata nødvendigvis vil bli filtrert gjennom observatøren og bli påvirket av observatørens holdninger, verdier og erfaringer. Dette gjelder også selv om observatøren benytter seg av ulike hjelpemidler som for eksempel videofilming.

Fenomenologiske observasjonsstudier kan tolkes som studier der forskeren på ulike nivå går inn som observatør i andre menneskers livsverden – enten med formål å beskrive, tolke eller innta en mer kritisk holdning til det som observeres. Dette betyr at fenomenologisk observasjonsforskning er veldig empirinær. I en fenomenologisk observasjonsstudie vil forskeren selv være til stede i møtet med andre menneskers livsverden. Det er ofte en svært kompleks og helhetlig observasjon hvor det er vanskelig å skille ut deler. Det blir et pedagogisk problem hvordan man skal presentere resultatene på en slik måte at denne helheten kommer frem uten at det blir for kaotisk.

Empiri

Det kan være vanskelig å presentere resultater av en fenomenologisk observasjonsstudie uten å komme med eksempler fra empirien. Professor i medisin, Kirsti Malterud, sier i en artikkel i Tidsskrift for Den norske lægeforening (2002) at forskeren skal sammenfatte og gjenfortelle de mønstre som fremkommer gjennom en analyse som er gjennomført i et gitt perspektiv. Dette gjelder all forskning uavhengig av teoretisk tilnærming. Enten det gjelder observasjonsstudier eller intervjustudier kritiserer Malterud resultatpresentasjoner som i hovedsak består av sitater eller av eksempler fra empirien. En slik resultatpresentasjon, hevder Malterud, er sannsynligvis ufullstendig. Men hun understreker likevel at bruk av sitater kan illustrere funnene. Berit Bae (2005a) er inne på det samme når hun sier:

I den grad framstillingen oversvømmes av lange episodebeskrivelser som ikke sammenfattes eller blir systematisk relatert til teoretiske begrep, kan kunnskapen om barns liv i barnehage lett forbli ”intern”. (s. 20)

Jeg deler Baes synspunkter om at eksempler fra empirien lett kan bli for detaljerte i forhold til den overbyggende teorien, slik at en leser kan miste oversikten og forståelsen for hva som er essensen og hva forskningen bidrar med av ny kunnskap til feltet. Men det er et dilemma å finne balansen mellom det empirinære, det å gi nok eksempler til at leseren skal kunne sette seg inn i de livsverdener som forskningen omhandler, og å bli for detaljert i sin beskrivning. Hvis eksemplene blir for lange og detaljerte, risikerer man at leseren faller av lasset og drukner i detaljene. Og da hjelper det ikke at den mer langsiktige planleggingen og hensikten har vært god.

Målgrupper

En strategi forutsetter et mål – og hvem er målgruppen for resultatpresentasjon av forskning? Dette er et spørsmål som kanskje i alt for liten grad blir diskutert i academia. Det er minst tre grupper som kan være målgruppe for resultatpresentasjon – enten det dreier seg om resultater av fenomenologiske observasjonsstudier, eller av andre studier.

- Akademia, dvs. andre forskere/forskermiljøer
- ”Brukerne”, dvs. de som kan ha direkte nytte av resultatene av studien
- Samfunnet for øvrig – allmennheten

Forskningsrådet opererer med de samme tre gruppene i sin nylig utgitte ”Samlet plan for kunnskapsdeling og formidling” innen programmet Praxisrettet FoU for barnehage, grunnopplæring og lærerutdanning. Men de har en målgruppe i tillegg, nemlig politikerne.

Jeg ser ikke at det er noen målgruppe som er viktigere eller mer verdifull enn andre, men de er likevel ulike:

Akademia har en viktig rolle å spille i å være garantister (kontrollører) for at forskningen holder/er gyldig. Det at andre forskere kritisk kan gå gjennom resultatene og studien som helhet, betyr at studien kan bli vurdert og kritisert av personer som selv er skolert innen det håndverket som forskning faktisk er. Steinar Kvale kaller dette for et ”valideringsfelleskap” (Kvale 1997). I tillegg er resultatpresentasjon viktig for akademia, fordi studiens resultater vil kunne danne grunnlag for ny forskning.

Brukerne har også en viktig rolle med hensyn til validering av studien. Er studien slik at de som befinner seg i barnehagefeltet faktisk kjenner seg igjen? Brukerne vil også kunne ha direkte nytte av resultatene av studien i forbindelse med kompetansebygging og kunnskapsutvikling i feltet.

Allmennheten eller samfunnet for øvrig har en generell interesse av kunnskapsutvikling. Litt avhengig av hva studien handler om, vil det alltid være en interesse for resultater av forskning også i samfunnet generelt. Jeg vil anta at dette særlig vil gjelde resultater av fenomenologiske observasjonsstudier, fordi disse gjerne tar utgangspunkt i menneskers livsverdener, noe som har en generell allmenn interesse.

Politikerne trenger forskning og forskningsresultater for å kunne ta (gode) politiske beslutninger som får direkte eller indirekte innflytelse på både forskningen selv og på de ulike feltene som forskningen berører. Dette er ikke minst aktuelt i barnehagefeltet, hvor vi har sett tendenser til at politiske beslutninger i stadig større grad griper direkte inn i ikke bare barnehagens praksis, men også forskningen i feltet.

Jeg vil i min videre fremstilling hovedsakelig ta utgangspunkt i akademia som målgruppe, men kommer også til å berøre ulike dilemmaer knyttet til de andre gruppene. Til en viss grad vil også valg av strategi være lik for de ulike gruppene.

Formidling og etikk

Valg av strategier for resultatpresentasjon av fenomenologiske observasjonsstudier handler både om

- a) formidling, og
- b) etikk.

Jeg vil først ta for meg *resultatpresentasjon som et spørsmål om formidling*. Her blir det igjen viktig å tenke på hvem målgruppen for presentasjonen er. Overfor en *akademisk målgruppe* ser jeg to ulike strategier som antakelig blir kombinert i de fleste tilfeller:

- 1) Ulike former for akademisk publisering (avhandlinger, forskningsrapporter, tidsskriftsartikler). Selv om slike publikasjoner i teorien er offentlig tilgjengelige, vil de i praksis lett kunne oppleves som utilgjengelige for personer utenfor akademia på grunn av formen og språkbruken.
- 2) Presentasjoner og deltakelser på forskningskonferanser, seminar, symposier, og lignende. Slike presentasjoner vil i stor grad være forbeholdt personer innen akademia, fordi slike konferanser ikke alltid er åpne for allmennheten. Resultatpresentasjoner på forskningskonferanser har gjerne ganske strenge ytre rammer, og jeg velger å ikke gå i dybden på denne strategien her. Det er dessuten sjelden resultater utelukkende blir presentert på konferanser – det vil gjerne foreligge en form for skriftlig publisering i tillegg.

Språk

Valg av strategi innenfor akademisk publisering innebærer bl.a. hvilket *språk* man ønsker å bruke. Ved å publisere på norsk, er man med på å utvikle det norske fagspråket. I tillegg kan forskere med norsk som morsmål kanskje uttrykke seg bedre og mer presist enn om man velger å bruke et fremmedspråk (selvsagt avhengig av hvor godt man behersker fremmedspråket). På den annen side sier det seg selv at man utelukker mange potensielle lesere ved å publisere på et språk som blir forstått kun av personer

fra de skandinaviske landene. Mange forskere velger å publisere både på sitt eget morsmål og for eksempel på engelsk.

Formater

Et annet valg er om man skal skrive en *monografi* eller om man ønsker å publisere *artikler* i tidsskrifter. De ulike formatene gir ulike muligheter og begrensninger.

Monografien har den fordelen at man lettere kan gå i dybden og følge et resonnement, rett og slett fordi man har flere sider til disposisjon. En monografi kan vise seg å være et strategisk godt valg i en fenomenologisk observasjonsstudie, fordi det også åpner for å ta med flere eksempler fra empirien, noe som kan belyse resultatene på en måte som gjør leseren bedre i stand til å sette seg inn i det empiriske datamaterialet og dermed forstå forskerens argumentasjoner.

Jeg vil nå ta for meg noen eksempler på de ulike formatene, eksemplene er alle hentet fra doktorgradsavhandlinger fra barnehagepedagogisk forskning.

Blant forskere som har valgt monografi til å presentere forskningsresultater, er for eksempel Berit Bae. Hennes doktoravhandling (Bae 2004) er en monografi skrevet på norsk. Hun har en eklektisk tilnærming til sin forskning. Jeg vil likevel hevde at den ligger nær opptil fenomenologiske studier, og kan kanskje sies å være et eksempel på det jeg tidligere karakteriserte som kritisk hermeneutisk fenomenologi. I en artikkel i tidsskriftet *Contemporary issues in early childhood* (Bae 2005b) tar hun bl.a. opp den spesielle maktposisjonen man er i som forsker, og at det nettopp i det barnehagepedagogiske feltet er viktig å være klar over den ulike maktbalansen som kan opptre mellom forskeren og de barnehageansatte som tilhører en gruppe med forholdsvis lav status i samfunnet. Og aller nederst på rangstigen kommer nok barna.

I doktorgradsavhandlingen benytter Bae seg av både tabeller og mer deskriptiv bruk av eksempler. Tabellene er med på å gi en god oversikt over det rike materialet som har dannet grunnlag for hennes studie. Hun sier at ulike fremstillingsmåter formidler ulik mening (s. 96). Bae retter søkelyset mot dialogprosesser og de opplevelsesmessige sidene ved disse prosessene. Dette mener hun bare i liten grad kan komme til uttrykk gjennom kvantifiserbare data. Hun velger derfor å gi eksempler på delprosesser. I selve teksten er disse eksemplene kombinert med fortolkende kommentarer. I tillegg har Bae en rik eksempelsamling som ligger som et vedlegg til avhandlingen. Bae sier videre at en fremstilling via fortolkning

av eksempler tar vare på en hermeneutisk intensjon om å berike forståelsen. (s. 96).

En svensk forsker som også har valgt å skrive monografi og å bruke morsmålet, er Eva Johansson (1999, 2007). Gjennom både sin doktoravhandling og i senere forskning har hun vært spesielt opptatt av etiske uttrykk i barns verdener. Hun trekker frem de mest sentrale temaene som trer frem av materialet, som hovedsakelig består av videoobservasjoner, og presenterer disse temaene i en oversiktlig figur for å gi leseren et overblikk. Derneft blir de ulike temaene eksemplifisert gjennom beskrivelser, resonnement og tolkninger i teksten. Slik sett vil jeg plassere Johanssons forskning innenfor den fortolkende fenomenologien. Hun er opptatt av konteksten i sin tolkning av barns måter å være etiske på.

I likhet med Bae presiserer Johansson at det bør være en balansegang mellom tydelighet på den ene siden, og, på den andre siden, hvor omfangsrik teksten og eksemplene kan være for å være oversiktlig (1999:103). Johansson velger å presentere sine eksempler i selve teksten og klarer på denne måten å finne den balansegangen hun selv legger vekt på å få til.

Min egen doktorgradsavhandling (Greve 2007) er også et eksempel på en monografi skrevet på norsk. I mitt arbeid legger jeg også vekt på fortolkende fenomenologi idet jeg har forsøkt å tolke små barns uttrykk for vennskap i barnehagen, sett i lys av konteksten. I det kapittelet som jeg har valgt å kalle "resultater", og som jeg nå i ettertid kanskje heller ville ha valgt å kalle "presentasjon av funn", kommer jeg med mange og til dels lange eksempler fra mitt empiriske materiale. Et slikt kapittel sett isolert, vil nok kunne komme inn under det professor Malterud kritiserer som ufullstendig, noe også min kommisjon har kommentert. Jeg ser nå at jeg i større grad med hell kunne ha integrert dette kapittelet i drøftningskapittelet og i større grad heller benyttet eksemplene som illustrasjoner i drøftningen. Når jeg likevel valgte å ha et eget kapittel hvor jeg presenterer mine funn fra empirien, er det fordi jeg ønsket å ta hensyn til det empirinære ved studien. Jeg var opptatt av å vise det store mangfoldet og kompleksiteten i barnas ulike vennskapsrelasjoner og mente at et for snevert utvalg av eksempler ikke ville kunne fange opp denne dimensjonen. Det er en lang vei fra barnas livsverden, via videoobservasjoner og transkripsjon til et resultat eller funn. Det er et problem både å velge ut antall eksempler og å velge lengden på eksemplene. Alle eksempler er tatt ut av en helhet, og hvis eksemplene blir for korte, kan man gå glipp av viktig informasjon om det som skjedde både forut for og i etterkant av det som blir presentert. Problemet hvis eksemplene er for korte, er at abstraksjonen blir så stor at

det komplekse og mangetydige i situasjonen ikke kommer til uttrykk, med den konsekvensen at det blir stereotypier og ikke mangfoldigheten i livsverden som kommer til syne.

Resultatpresentasjon gjennom *artikler* i vitenskapelige tidsskrifter er en annen strategi som mange velger. Gunvor Løkken valgte å bruke artikkel-formatet i sin doktorgradsavhandling (Løkken 2000), og hun valgte å skrive på engelsk. Kanskje kan språkvalget ha ført til at hun senere har valgt å ta utgangspunkt i et engelsk uttrykk når hun har ønsket å begrepsfeste småbarnsalderen til "toddlere". Løkkens forskning har på mange måter vært eksplorerende i form og også banebrytende på den måten at hun har beveget seg inn i et felt som tidligere har vært svært lite utforsket, nemlig ett- og toåringers livsverden. Slik sett tenker jeg at Løkkens doktorarbeid vil kunne karakteriseres som deskriptiv fenomenologi. Løkken har bl.a. vært med på å begrepsfeste fenomener ved småbarnskulturen som nå i stor grad har gått inn i det norske vokabularet. Jeg tenker for eksempel på begrep som "flirekonsenter", "toddlerkultur" og "toddlerstil" (Løkken 2004, 2005).

Løkken henviser til Van Manen (1990) når hun trekker frem det meget vesentlige poenget at ord gjerne kommer til kort når man ønsker å beskrive menneskers livsverden. Jeg tror mange forskere innenfor det fenomenologiske feltet vil være enig med henne. Det er ikke alltid lett å finne frem til ord som kan beskrive det komplekse, rike og sammensatte bildet man sitter igjen med etter fenomenologiske observasjonsstudier.

Artikkelformatet stiller ekstra strenge krav både til et distinkt språk og til hvor mange eksempler fra empirien man kan komme med. Dette tvinger forskeren til å trekke frem det eller de få eksemplene som virkelig kan belyse forskningstemaet. Løkken fremhever selv at artikkelformatet kan være problematisk nettopp fordi det blir for liten plass til empirien og eksemplene. Selv løste hun det i sin avhandling ved å skrive et mer utfyllende kapittel som også inneholdt flere eksempler etterfulgt av en diskusjon om pedagogiske implikasjoner. På denne måten mener jeg at også Løkken klarer å skape en god balanse mellom tydelighet og omfangsrikhet.

Alternative format

Det kan være et dilemma å skulle omforme en stor mengde empiri fra for eksempel barns levde liv i barnehagen til noe som kan formidles til andre på en forståelig måte. Etter hvert som de digitale hjelpemidlene blir mer og mer utbredt, åpner det seg muligheter for helt andre måter å presentere resultater på, også når målgruppen er innenfor akademien: Mulighet for å

bruke film eller bilder eller lydopptak, eller kombinasjoner av disse. Dette vil kunne gi andre opplysninger, men likevel er det viktig å være klar over at det uansett vil være en abstraksjon fra helheten/den enkeltes livsverden. Man kan aldri gjenskape denne fullt og helt. Og ikke minst er det viktig å være klar over at dette også har en etisk side.

Resultatpresentasjon som et etisk spørsmål

Det er også et etisk spørsmål hvordan resultatene blir presentert. Etikken blir gjerne lagt vekt på i den første fasen av forskningen, i forbindelse med utvalg og innsamling av data, men kan ha en tendens til å bli undervurdert i presentasjonen. Presentasjonsmåten skal ivareta den enkeltes integritet og ikke fremstille personene på en måte som viser et skjevt bilde av dem. Det er nødvendig å tenke gjennom de etiske sidene ved resultatpresentasjon for å skape tillit til forskningen. Forskeren må gjennom hele sitt arbeid, også når det gjelder strategier for resultatpresentasjon, søke etter redelighet.

Berit Bae trekker frem den definisjonsmakten som ligger i forskerrollen. Måten forskeren velger å presentere sine resultater på, kan være med på å fremstille både barn og voksne på en reduksjonistisk måte. I presentasjonen må man tilstrebe at voksne og barn som inngår i undersøkelsen får anledning til å tre frem som subjekter (Bae 2004:97). I denne sammenheng blir det også vesentlig hvordan forskeren velger å transkribere observasjonsmaterialet. Jeg har i min egen avhandling (Greve 2007) blant annet en diskusjon om transkripsjon av barnas tale, der jeg har valgt å vektlegge meningsuttrykket og ikke skrive inn talefeil, for eksempel. Ved å skrive rent fonetisk det barna sier, mener jeg man lett kan trekke oppmerksomheten bort fra meningsinnholdet og over på det lingvistiske – eller til og med mot barna som ”søte” og litt ”rare” eller ”komiske” i måten de uttrykker seg på. Dersom en slik transkripsjon blir en del av resultatpresentasjonen, mener jeg at dette kan være med på å bygge opp om fordommer omkring barn som små, ufullstendige vesener som ikke behøver å bli tatt på alvor eller sidestilles med voksne. I forskningssammenheng skal barn bli synlige, men de skal ikke bli utstilt (Christensen 2000).

Når det gjelder bruk av bilder/film/lyd, er det ekstra viktig å ha en ”vær-varsom-plakat” fordi personene blir mye lettere gjenkjennbare. Et alternativ kan være å anonymisere, forandre eller stilisere personene så de ikke blir gjenkjennbare. Men for meg skaper dette assosiasjoner til repre-

sentasjon av kriminelle i nyhetene, for eksempel, og jeg ville derfor ha vegret meg for å gjøre det.

Det er viktig å være klar over at både film og bilder også er abstraksjoner som lett kan føre til misforståelser. Bildene tatt fra en videofilm, representerer bare ett 24-dels sekund og tar ikke hensyn til konteksten verken i handlingen før eller etter, og heller ikke til det som foregår utenfor billedrammen. Slik kan bilder lett være med på å (for)lede leserens oppmerksomhet mot noe annet enn det som er essensen. Og i likhet med Malteruds (2002) kritikk av bruk av for mange rene eksempler, vil også bruk av bilder og film lett kunne bli oppfattet som ufullstendig hvis det ikke blir satt inn i en teoretisk referanseramme.

Andre målgrupper

Det er et krav, blant annet fra Forskningsrådet, at forskningsresultater ikke bare skal leve i akademia. Forskning innenfor det profesjonsfelt som barnehagen tilhører, er viktig for å generere ny kunnskap som kommer feltet til gode. Nettopp derfor er det viktig at forskere tenker gjennom strategier for å nå andre grupper også utenfor akademia.

Overfor *brukerne* som målgruppe, må man kanskje velge andre strategier enn skriftlige publikasjoner, selv om dette selvsagt også vil kunne komme brukerne til gode. Innenfor denne målgruppen kan man se for seg at det vil være strategisk å bruke flere eksempler i det man publiserer, fordi brukeren kanskje vil ha lettere for å identifisere seg med det som presenteres.

En annen og kanskje vel så viktig strategi for å nå denne målgruppen, er muntlige former for resultatpresentasjon i form av foredrag på arbeidsplassene eller på seminarer og kurs. Her vil brukerne kunne møte forskeren direkte, noe som åpner for en dialog om det som presenteres. Men her er det viktig å være klar over noen problematiske sider. Forskere innen et profesjonsutdanningsmiljø, som barnehagefeltet kan sies å være, kan støte på et dilemma fordi de gjerne vil ha en interesse av å formidle sine foreløpige analyser til praksisfeltet, med det resultat at det kan gå på bekostning av både teoretisk fordypning og for forståelsen av kompleksiteten i fenomenene som utspiller seg i menneskenes livsverdener. På denne måten kan man risikere at formidlingen bidrar til å befeste fordommer, snarere enn å bringe inn ny kunnskap til feltet (Bae 2005a).

Når forskeren skal forsøke å nå ut til *allmennheten* med sine resultater, må man kanskje tenke helt annerledes, og velge andre strategier. Her spiller media en viktig rolle: aviser, radio og tv når ut til svært mange mennesker på en gang, noe som gir en unik mulighet til å nå mange med sitt budskap – som i dette tilfellet er presentasjon av forskningsresultater. Fenomenologiske observasjonsstudier dreier seg som nevnt gjerne om menneskers ulike livsverdener, og det er ofte noe som interesserer ”folk flest”. Enten man velger å bruke aviser (skrive selv eller la seg intervju), radio eller tv, er dette medier som krever at man får formidlet det man ønsker på en svært knapp og direkte måte. Det er sjelden man slipper til med enten spalteplass eller sendetid ut over noen ganske få ord eller minutter. I tillegg er det gjerne slik at medier har andre interesser enn forskningens søken etter kunnskap. For media er det vel så viktig med sensasjoner og gjerne kort-siktige, spektakulære oppslag som kan fange folks interesse her og nå. Etter min mening er det viktig at forskere også tenker gjennom bruk av slike formidlingskanaler, og hvordan dette kan utnyttes til å formidle forskningsresultater på en mest mulig konsis måte, slik at man kan unngå å bli misforstått eller bli tatt til inntekt for noe annet enn det man står for selv.

Avslutning

Ulike valg av strategier innbefatter bl.a. valg av språk og valg av format. De valgene man gjør, innebærer ulike muligheter, men også begrensninger. Samtidig må de valgene man gjør være etisk fundert, slik at forskningen skaper tillitt.

Jeg har også avslutningsvis kommet inn på andre målgrupper for resultatpresentasjon av fenomenologiske observasjonsstudier. Både brukerne og allmennheten, her innbefattet politikere, er målgrupper som både vil ha nytte av og være interessert i forskningsresultater. Media viser en kanskje stadig større interesse når det gjelder formidling av forskning, noe det er viktig at forskere er klar over, fordi presentasjon av resultater i media som aviser, tv og radio gjerne får en helt annen vinkling enn forskeren ønsker.

Litteratur

- Bae, B. 2004. *Dialoger mellom førskolelærer og barn – en beskrivende og fortolkende studie*. Avhandling til graden Dr. philos, Det utdanningsvitenskapelige fakultetet, Institutt for spesialpedagogikk, Universitetet i Oslo. Oslo: HiO-rapport nr. 25–2004.
- Bae, B. 2005a. Observasjonsforskning i barnehage: noen validitetsmessige utfordringer. *Barn* 4: 9–23.
- Bae, B. 2005b. Troubling the identity of a researcher: methodological and ethical questions in cooperating with teacher-carers in Norway. *Contemporary Issues in Early Childhood*, 6(3): 283–291.
- Bengtsson, J. 2001. *Sammanflätningar: Husserls og Merleau-Pontys fenomenologi* (3.rev. opplag). Göteborg: Daidalos.
- Christensen, E. 2000. At blive synlig – men ikke udstillet. I: Schulz-Jørgensen, P & Kampman, J., red. *Børn som informanter*. København: Børnerådet.
- Forskningsrådet. 2007. *Samlet plan for kunnskapsdeling og formidling. Praksis-rettet FoU for barnehage, grunnopplæring og lærerutdanning – PRAKSISFOU*. www.forskningsradet.no/publikasjoner.
- Greve, A. 2007. *Vennskap mellom små barn i barnehagen*. Avhandling til graden ph.d., Det utdanningsvitenskapelige fakultetet, Institutt for spesialpedagogikk, Universitetet i Oslo.
- Johansson, E. 1999. *Etik i små barns värld. Om värden och normer bland de yngsta barnen i förskolan*. Doktorgradsavhandling. Göteborg: Göteborg studies in educational sciences 141. Acta universitatis gothoburgensis.
- Johansson, E. 2007. *Etiska överenskommelser i förskolebarns världar*. Göteborg: Göteborgs universitet, Göteborg studies in educational sciences 251.
- Kvale, S. 1997. *Interview. En introduktion til det kvalitative forskningsinterview*. København: Hans Reitzel.
- Lopez, K. A. & Willis, D. G. 2004. Descriptive versus interpretive phenomenology: Their contributions to nursing knowledge. *Qualitative Health Research* 14: 726–735.
- Løkken, G. 2000. *Toddler Peer Culture. The Social Style of One and Two Year Old Body-Subjects in Everyday Interaction*. Dr. polit avhandling, NTNU Trondheim. Fakultet for samfunnsvitenskap og teknologiledelse. Pedagogisk institutt.
- Løkken, G. 2004. *Toddlerkultur om ett- og toåringers sosiale omgang i barnehagen*. Oslo: Cappelen Akademisk.
- Løkken, G. 2005. Toddleren som kroppssubjekt. I: Løkken, G. & Røthle, M., red. *Småbarnspedagogikk. Fenomenologiske og estetiske tilnærminger*: 24–38. Oslo: Cappelen Akademiske Forlag.
- Malterud, K. 2002. Kvalitative metoder i medisinsk forskning – forutsetninger, muligheter og begrensninger. *Tidsskrift for Den norske legeforening* 122: 2468–72.
- Robert, P. 1979. *Le Petit Robert 1. Dictionnaire alphabétique & analogique de la langue française*. Paris: Société du nouveau littré.
- Van Manen, M. 1990. *Researching Lived Experience: Human science for an action sensitive pedagogy*. Albany, N.Y.: State University of New York Press.
- Vedeler, L. 2000. *Observasjonsforskning i pedagogiske fag. En innføring i bruk av metoder*. Oslo: Gyldendal Akademisk.
- Ødegaard, E. Eriksen. 2007. *Meningsskaping i barnehagen: innhold og bruk av barns og voksnes samtalefortellinger*. Doktorgradsavhandling. Göteborg: Göteborgs universitet.

Resultatpresentasjon av fenomenologiske barnehagepedagogiske observasjonsstudier
Anne Greve

Anne Greve
Høgskolen i Oslo
Avdeling for lærerutdanning og
internasjonale studier
Pb 4, St. Olavs plass
NO-0130 Oslo, Norge
e-post: anne.greve@lui.hio.no